

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta filozofická
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autor práce: Tomáš Dostálek

Studijní obor: Anglický jazyk – specializace v pedagogice

Název práce: English Sentence Condensers and Their Czech Equivalents in the Scientific and Popular Scientific Style

Akademický rok: 2017/18

Vedoucí práce: Mgr. Eya Nováková

Oponent práce: PhDr. Šárka Ježková, Ph.D.

Kritéria hodnocení		Hodnocení A – B – C – D – E – F
Všeobecná charakteristika	Splnění zásad zpracování práce a naplnění stanoveného cíle	E
	Logická struktura práce	
	Vyváženost teoretické a praktické části	
Teoretická část	Prezentace různých teoretických přístupů k řešenému problému	D
	Kritické posouzení prezentovaných přístupů a zvolení relevantní teoretické základny	
	Zpracování kvalitní teoretické základny pro realizaci praktické části	
Praktická část	Vhodnost zvolené výzkumné metodologie	E
	Aplikace zvolené výzkumné metodologie	
	Relevantní a srozumitelná argumentace a interpretace získaných výsledků	
Práce s odbornou literaturou	Kvalita, množství a relevance zpracované literatury	E
	Kritický přístup ke zdrojům	
Formální stránka	Dodržení doporučených pravidel a norem formální úpravy (směrnice FF UPa, požadavky KAA)	C
	Kvalita vědeckého aparátu, příloh, tabulek a obrázků	
	Dodržení bibliografických norem	
Jazyková úroveň	Gramatická přesnost a komplexnost	C
	Slovní zásoba	
	Koheze a koherence	
	Interpunkce a stylistické aspekty	

Slovní vyjádření k hodnocení bakalářské práce:

Cílem práce je porovnat distribuci a užívání větných kondenzorů v odborných a populárně naučných textech a zhodnotit adekvátnost možných českých ekvivalentů pro oba typy textů.

Teoretická část se věnuje jevu tzv. komplexní kondenzace, která se realizuje prostřednictvím nefinitních slovesných tvarů, a to s důrazem na tvary *-ing/-ed* ve funkci gerundií a participií. Diplomand se tu poměrně zdárně vyrovnává s terminologickými obtížemi (např. pojetí *participles*. v kap. 3.3.2) i nutností definovat morfologicky totožné tvary syntakticky. O poznání větší problémy tu působí téma kondenzace samotné, které je vysvětleno de facto na jednom zdroji, *Mluvnici současné angličtiny* (Dušková 2012). Diplomand oprávněně podotýká, že „tradiční“ gramatiky (Longman Grammar) se věnují většinou jen formálnímu popisu kondenzace, ale nikoli její funkci (s. 11), a tak by o to vhodnější bylo opřít teoretické pozadí o další zdroje, např. zde jen velmi stručně pojatého Mathesia a Vachka (popř. Tárníkovou [2007], která figuruje v seznamu zadané literatury, ale nikoli reálně v práci samotné).

Tam, kde diplomand pracuje s více zdroji najednou, se ne vždy daří syntetizovat získané poznatky žádoucím způsobem; např. kontrast finitních a nefinitních struktur je sice rozdělen do dvou kapitol (3.1, 3.2), nicméně obě sdělují jinými slovy totéž. Některé vyvozené závěry si pak dokonce navzájem odporují („non-finite clauses do not contain a subject“, ale „may be analysed into sentence elements such as subject or object“ [s. 17]), případně zůstávají nevysvětlené (proč je participium v roli premodifikátoru prostředkem kondenzace, ale gerundium nikoli?).

Podrobnější zpracování by si zasloužila kapitola o stylu odborných a populárních textů, a to v kontrastivním anglicko-českém pojetí, jelikož právě stylistické hledisko tvoří základ pro hlavní hypotézu, tj. odlišnou distribuce kondenzorů v různých stylech. Poněkud nadbytečná je naopak podkapitola o situační a strukturální elipse (2.2), které ze své definice s problematikou nefinitních kondenzorů nesouvisejí, a rozpaky vzbuzuje také tvrzení o pasivu jako kondenzačním prostředku (kap. 2.1).

Praktická část jednak testuje předpoklad, že odborné texty jsou více kondenzované než texty populárně naučné, jednak srovnává potenciální ekvivalenty nefinitních sloves. Právě oblast zaměřená na překlad naráží na několik problémů. Prvním, čistě formálním nedostatkem je způsob číslování příkladů, které není průběžné, ale odpovídá pořadí v souhrnném korpusu. Zásadní věcnou i metodologickou chybou je potom fakt, že neznáme původ českých protějšků, a tudíž jejich autenticitu. Lze se domnívat, že ve většině případů se diplomand pokusil o vlastní návrhy řešení, ne vždy úplně šťastně zvolené. Výběr protějšků je poněkud monotónní (často se nezávisle na typu kondenzoru ve výchozím textu omezuje na přívlastkovou větu nebo postmodifikaci slovesným adjektivem) a mnohdy úplně rezignuje na širší kontext: u izolované struktury typu „the sustainable use of renewable resources, minimising the use of non-renewable resources“ (př. [125]) je prakticky nemožné odhadnout, zda se *minimising* vztahuje k některému z předcházejících substantiv, je nepravou vedlejší větou, nebo závisí na úplně jiném členu, a tudíž posoudit adekvátnost překladatelského řešení. Některé ekvivalenty se snaží zachovat maximum obsahu výchozího textu, ale výsledek je syntakticky i stylisticky neobratný (*Je také možné, že hraní se zařízením pro virtuální realitu může přispívat ke zvýšené tělesné odezvě, v porovnání s počítačovou obrazovkou, nezávisle na herním obsahu* [211]), jiné zatěžuje vysoká míra interference z angličtiny (*definice svalů* [27], *vyvolávat pocit odměnění* [115]), případně jsou v češtině nesrozumitelné (*ignorance čísel na váze z hlediska tělesného tuku je obtížná změna v myšlení* [80]).

Navzdory mnoha překladatelským přešlapům se v analýze objevují adekvátní návrhy – např. ve vydařené podkapitole o gerundiu ve funkci příslovečného určení (3.2.2), která zahrnuje široký repertoár možných posunů – nebo relevantní poznatky o sekundárních předložkách (s. 32, 44) a kolokacích (s. 35). Ekvivalence ovšem nikde není vztažena k typu textu a hodnocení se nezabývá otázkou, jestli je daný protějšek vhodný pro oba dané textové typy. V neposlední řadě je více než na místě využít při zkoumání ekvivalence a překladatelských posunů alespoň jeden teoretický zdroj z oboru translatologie.

V souhrnu jsou tedy cíle praktické analýzy naplněny jen částečně: z kvantitativního hlediska se potvrzuje hypotéza, že odborné texty v angličtině vykazují vyšší frekvenci kondenzace, ale ze zřetele se úplně ztrácí

hledisko kvalitativní, tj. rozdíly mezi českými ekvivalenty v odborném a populárně naučném diskurzu. Jsou i v češtině populárně naučné texty méně kondenzované, a pokud ano, jakými prostředky toho dosahují?

Po stránce jazykové vykazuje práce menší nedostatky: kladení čárky před obsahovou větou (s. 13), dangling participle (s. 10), nekonzistentní odkazování na kolektivní monografii (Biber et al.: *he/they*), překlady (*Mathesious*) nebo neidiomatická vyjádření („dealing will be started . . .“, „it is influential to mention . . .“ [s. 10]). Podstatně závažnější jsou ale vzhledem k orientaci práce na češtinu chyby v české interpunkci, zejména použití čárek, např.: *To, že se pokoušíme zůstat aktivní může být dosažitelné.* (s. 26), *Většina z 54 studií, které byly zahrnuty v jejich výzkumu byla experimentální naznačující kauzální vztah.* (s. 40).

Další úpravy by si vyžádalo také nakládání se zdroji: u příkladů v teoretické části není patrné, zda jsou převzaty z teoretických zdrojů nebo vlastního korpusu, k textům sloužícím jako korpus dat chybí bibliografický odkaz. Seznam literatury nerespektuje systém Author-Date.

Doplňující otázky z obhajobě:

- 1) Co je to *most direct equivalent* a co jsou to *paraphases* (51)? Z jakých zdrojů tato terminologie pochází?
- 2) Jaká kritéria rozhodovala o volbě a adekvátnosti možných ekvivalentů v odborném a populárně-naučném stylu?
- 3) Jak v češtině rekonstruujeme gramatické kategorie, které nejsou vyjádřeny anglickým nefinitním slovesem (čas, vid)?
- 4) V čem mohou být z hlediska kvality překladu problematické ekvivalenty *Různé metody privatizace se navrhuji za účelem dosažení větší servisní účinnosti* (s. 44) nebo *Tento efekt primingu může být následně využit k rozhodnutí zvyšující pravděpodobnost agresivního chování* (s. 39)?

V ý s l e d n á k l a s i f i k a c e *	
--	--

(možnosti klasifikace – výborně, velmi dobře, <u>dobře</u> , nesplněno)	
---	--

	E (dobře)
--	------------------

Dne: 17. 8. 2018

.....

Mgr. Eva Nováková
Podpis oponenta práce

* Výsledné hodnocení není průměrem dílčích známek

** Vyhovující podtrhněte